

Motion till riksdagen 2013/14:C249

av Anna Steele (FP)

Makars förmögenhetsförhållande och bodelning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en regel om att från hälftindelningen vid bodelning undanta föräktenskaplig egendom och vad som tagits emot i arv och gåva.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en regel om rätt att avtala om att viss egendom ska vara enskild vid äktenskapsskillnad och giftorättsgods vid dödsfall.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvidgning av ersättningsgarantin när det gäller bodelningskostnader.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en tidsgräns för rätten att påkalla bodelning.

Giftorätt eller enskild egendom

I princip gäller att vardera maken äger sin egendom och att den skall delas vid bodelning i anledning av äktenskapsskillnad eller dödsfall. I Sverige innebär detta så gott som alltid en hälftindelning av all egendom. I t.ex. Norge gäller att föräktenskaplig egendom (egendom som en make äger vid äktenskapets ingående) samt vad som under äktenskapets bestånd har tagits emot genom arv eller gåva ska undantas vid bodelning, såvida inte parterna träffat annan överenskommelse genom äktenskapsförord.

Nära hälften av alla äktenskap slutar i skilsmässa. En följd härav är att antalet omgiften ökar. I dessa fall har makarna ofta betydligt mera egendom vid äktenskapets ingående än vad som var fallet vid ingåendet av det första äktenskapet. Frågan om man har tagit emot arv eller gåva vid skilsmässan beror på

Fel! Okänt namn på

omständigheter som ingen råder över och kan i individuella fall ge upphov till mycket otillfredsställande resultat.

Det är dags att överge den strikta hälftindelningen vid bodelningar och i stället införa en rätt att från hälftindelningen undanta såväl föräktenskaplig egendom som sådan egendom som har tagits emot genom arv och gåva. Genom äktenskapsförord skall givetvis parterna kunna avtala annat.

Det bör också i lagstiftningen införas en rätt för makarna parterna att genom äktenskapsförord avtala om att viss egendom skall vara enskild vid skilsmässa men giftorättsgods vid dödsfall.

Bodelningskostnader

I 17 kap. 7 a § äktenskapsbalken finns regler om att ersättning till en av domstol förordnad bodelningsförrättare kan betalas av allmänna medel (ersättningsgaranti). Denna möjlighet är dock begränsad på olika sätt, och summan av betalningen får inte överstiga fem timmars arbete, beräknat enligt rätts-hjälptaxan. Framförallt begränsningen till fem timmars arbete men även övriga begränsningar medför att ersättningsgarantin är till föga hjälp för den som vill få till stånd en bodelning i situationer där maken eller maken är passiv eller rent av obstruerar.

En uppklarad bodelning medför ofta personliga svårigheter att gå vidare i livet, till exempel genom att lösöret inte blir delat eller att lån med solidarisk betalningsskyldighet inte blir uppdelat mellan makarna. Det kan också många gånger vara besvärande för makarnas barn att inte föräldrarna klarat ut sina ekonomiska mellanhavanden. Det föreligger med andra ord ett stort behov av att flera bodelningar blir genomförda. Den möjlighet som föreligger är att utvidga gränserna för ersättningsgarantins tillämplighet eller att införa en möjlighet till allmän rättshjälp.

Tidsgräns för rätten att påkalla bodelning

Ansökan om förordnande av bodelningsförrättare kan göras när som helst efter en äktenskapsskillnad och utan någon tidsbegränsning. I ett välkänt rättsfall (NJA 1993 s. 570) ansökte en make om förordnande av bodelningsförrättare 24 år efter äktenskapsskillnaden. I andra fall har ansökningar gjorts efter 9 år (RH 2002:19) respektive 7 år (RH 2003:41). I 9-årsfallet bifölls ansökan medan domstolarna i de både andra ärendena kom fram till att rätten att påkalla bodelning gått förlorad. I domarna redovisas olika skäl till de olika domsluten. Det säger sig självt att det är otillfredsställande för såväl makar som andra berörda att ekonomiska mellanhavanden hålls svävande under en mycket lång tid. Det bör därför införas en tidsgräns för rätten att påkalla bodelning.

Fel! Okänt namn på

I sambolagen (2003:376) finns en sådan tidsgräns i 8 §, som säger att bodelning ska begäras senast ett år efter det att samboförhållandet upphörde.

Stockholm den 1 oktober 2013

Anna Steele (FP)